

ΟΙ ΝΕΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ ΚΑΙ ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΠΟΡΕΙΑΣ

Ἀπὸ τὸ μεγάλο πόλεμο κι' ἔδῳ, ἡ τέχνη γενικὰ ἐξεδήλωσαν καινούργιες τάσεις τόσο ὡς τεχνουργία ὅσο κι' ἀπὸ ἀποψη αἰσθητική. Ἡ τέχνη τοῦ θεάτρου φυσικὰ κι' αὐτὴ κινήθηκε πρὸς τὴ δημιουργία καινούργιων μορφῶν πού τὴν ὑπαγόρευε σύγχρονη συναισθηματικὴ ἀνάγκη. Ζήτησε καινούργια καινούργια γιὰ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀγωνία καὶ τὸν παραδαρμὸ τῆς μεταπολεμικῆς πολυπάθους ἀνθρώπινης ψυχῆς. Ἔτσι παράλληλα πρὸς τὶς ἄλλες τέχνες καὶ ἐιδικότερα τὴ Ζωγραφικὴ ἀρχισε ν' ἀνεβαίνει τὸν τραγὸ κι' ἀχάριστο ἀνήφορο τῆς ἀναζήτησης καινούργιων ἐκφραστικῶν μέσων.

Καθὼς ὁ ζωγράφος πολεμᾷ κι' ἀγωνίζεται νὰ περισώσει ἀπὸ τὸ χάος τὸ ἄτομό του, νὰ διατυπώσει τὴν ἔννοια τῆς τέχνης του σύμφωνα μὲ τὴν ἰδιορρυθμίαν τοῦ ἐσωτερικοῦ του κόσμου, καὶ τὴ γύρω του πραγματικότητα, τὸ ἴδιο κι' ὁ νέος ἠθοποιὸς (ἀναδημιουργικὸς καλλιτέχνης τοῦτος) μάχεται νὰ συλλάβῃ τὴ ρευστὴ φυσιογνωμίαν τοῦ σημερινοῦ συναισθηματικοῦ ἀνθρώπου καὶ νὰ διαγράψῃ τὴ ψυχικὴ του περιπέτεια, μὲ τὴν κίνηση καὶ τὴν ἀναγκαίαν φαινομενικότητα μιᾶς Νέας Τεχνικῆς. Ὁ σημερινὸς ἀληθινὰ νέος ἠθοποιὸς νοιώθει ἕνα κάποιον κενὸ μέσ' τὴ ψυχὴν του μπροστὰ καὶ στίς ποῦ ἐπιμεμημένους κι' ἐμπνευσμένους ἐκτελέσεις παλιῶν ἠθοποιῶν, μ' ὅλο πὸς τὶς περισσότερες φορές τὶς θαυμάζει. Αὐτὸ βέβαια δὲ συμβαίνει, ὅπως θὰ σκεφτότανε ἕνας ἀπλοϊκός, ἐπειδὴ ἴσως σ' αὐτὸ νὰ φταίνει οἱ Ἕλληνες ἠθοποιοί, ἀφοῦ οἱ Εὐρωπαῖοι συναδέλφοί των ἔχοντε φτάσει σὸ παίξιμο αὐτὸ σ' ἀνώτερο βαθμὸν πραγματοποιήσεων. Εἶδαμε πολλοὺς ξένους μεγάλης πείρας καὶ φήμης καλλιτέχνες τοῦ θεάτρου, κι' ἔδῳ καὶ σὸ ἐξωτερικόν, ὅμως καὶ σ' αὐτῶν τὶς ἐκτελέσεις μπροστὰ, τὸ κενὸ τὸ ἴδιο πάντα μένει. Αὐτὸ τὸ ψυχρὸ συναίσθημα πὸς δοκιμάζουμε, φτάνουμε νὰ πιστέψουμε πὸς ἔχει κάποια διαφορετικὴ σημασίαν γενικώτερη. Τὸ παίξιμο καὶ τὸ ἀριώτερο ἐνὸς παλιοῦ ἠθοποιοῦ, δὲ μᾶς γεμίζει, δὲ μᾶς γητεύει, δὲ μᾶς μαγεύει δὲ μᾶς κρατάει σκλάβους στὴ παραίσθηση πὸς θέλει νὰ δημιουργήσῃ. Δὲ μᾶς ἐκανοποιεῖ ἀπόλυτα, μ' ἕνα λόγο. Γιατί; Ἀπλούστατα γιατί δὲ μᾶς συγκινεῖ. Εἴμαστε νέοι καὶ νοιώθουμε μέσα μας ἕνα καινούργιον κόσμον, τὸ δικὸν μας, πὸς ζητᾷ μιὰ καινούργιαν ἐκφραση.

Τὸ παίξιμο τοῦ παλιοῦ ἠθοποιοῦ βγαίνει ἀπὸ ἕναν ἄλλον κόσμον πὸς ἔδωσε πειὰ τὴν ἐκφρασὴν του. Ὅχι πὸς δὲν ὑπάρχει ἀλήθεια κι' εἰλικρίνεια σὸ παίξιμο αὐτό, ἀλλὰ μιὰ καὶ βοήθη τὴν κοίτην του ἔδωσε τόσο ἀπειρες ἐπαναλήψεις τῶν μορφῶν πὸς κρυστάλλωσε στὴν ἐκφραση, ὥστε ὅση ἀλήθεια κι' ὅση συγκίνηση κι' ἂν βάλῃ, δὲ μπορεῖ πειὰ νὰ μᾶς δώσῃ παρὰ ἀποχρώσεις τῶν καλουπιῶν πὸς τὸ ὁμαδικὸ ἔργο ὁμάκων γενεῶν ἔχει μορφώσει. Δὲν εἶνε αὐτὸ τὸ φρέσκο ἔδαφος πὸς τὸ πάτημα τοῦ καινούργιου καλλιτέχνη θ' ἀφήσῃ ἀχνάρι. Εἶνε ἡ χιλοπατημένη λεωφόρος πὸς μόλις τὴν πατήσῃ, τ' ἀχνάρι θὰ οὐδύσῃ.

Ὁ σημερινὸς τεχνίτης ἀγωνίζεται γιὰ τὴν πνευματικὴν του ὑπαρξήν.

Ἔχει ἀνησυχίες πραγματικῆς (!!) πού τὸν τυραννοῦν τὸν ἀναγκάζουν ἀντίθετα τῆς βεβαιότητος τοῦ παλιοῦ πρὸς τὶς δοκιμασμένες, τὶς δημιουργημένες ἀξίες τῆς τέχνης του.

Ὁ νέος καλλιτέχνης τοῦ θεάτρου θέλει κι' αὐτὸς στὴ ἐποχὴ του νὰ ἐκφράσῃ τὸν ἑαυτό του, γι' αὐτὸ μιὰ πρώτη ρήξη καὶ πραγματικὴ καὶ συμβολικὴ πρὸς τὸν παλιὸ κόσμον εἶνε ἡ ἀναζήτησις καινούργιου ρεπερτορίου καὶ καινούργιας τεχνικῆς γιὰ τὸ παλιό. Ἔτσι γίνεται νοητὸ τὸ γιατί πρωτοπόροι σκηνοθέτες κι' ἠθοποιοὶ στὸ ἔξωτερικὸ ἀνέβασαν ἔργα τοῦ κλασσικοῦ δραματολογίου μὲ μιὰ καινούργια ἀντίληψη στὴν ἐρμηνεῖα καὶ στὴν ἔκφραση βασισμένη στὸ σημερινὸ αἶσθημα τῆς Τέχνης.

Ὁ πρωτοπόρος ἠθοποιὸς αἰσθάνεται ἀληθινὴ δυσκολία νὰ παῖξῃ στὸ παλιὸ ρεπερτόριον τῆς ρουτίνας (τῆς μαεστρόζικης τεχνικῆς ὡς ποῦμε) ὄχι γιατί τὸ βρίσκει ἀνώτερο τῶν δυνάμεών του, μὰ γιατί τοῦ εἶνε στενὸ, πολὺ στενὸ, σὰν ἓνα ὄρθιο φέρετρο μέσα στὸ ὁποῖο καὶ μὲ τὸ ὁποῖο τὸν ὑποχρεώνουν νὰ βαδίζει. Εἶνε ἓνα ρεπερτόριον πού βγαίνει ἀπὸ χιλιάδες μιμήσεις κρυσταλωμένης φόρμας. Ρεπερτόριον πού ἔχει κανόνες καὶ συνταγὰς πού εἴτε τὶς ἐμπνυχώνει συγκίνησις εἴτε ὄχι, εἶνε μόνιμες σὰν νάχουν ἐπιβληθῆ ἀπ' τὸν . . . ἴδιον τὸ Θεό. Εἶνε στατικῆς. Ψυχρὰ τελλάρα στενὰ πού στενοχωροῦνε πάρα πολὺ τὴ δυναμικὴ ὀρμὴ ποῦχει κάθε ἄνθρωπος μέσα του. Οἱ νέοι ἠθοποιοὶ ἔχουνε ἀνάγκη ἀπὸ ἓνα ρεπερτόριον δυναμικὸ πού ζητάει κι' αὐτὸ νὰ φτάσῃ σ' ἓνα καλοῦπι. Στὸ καλοῦπι του. Καμωμένο ὅμως ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ἀτόφια δύναμη πού νοιώθουμε μέσα μας νὰ γυρεῖ μιὰ ζωντανὴ ἔκφραση.

Εἶνε φυσικὸ νὰ ὑπάρχουνε συγγραφεῖς πού αἰσθάνονται αὐτὴ τὴν ἴδιαν ἀγωνίαν, δημιουργοῦνε μὲ τὴν ἴδια λαχτᾶρα καὶ μᾶς δίνουν τὴ δυνατότητα νὰ ἐκφραστοῦμε στὰ ἔργα τους ἀπὸ μιὰ καινούργια οὐσία καὶ μὲ μιὰ καινούργια Τεχνικὴ. Μιὰ καινούργια Τεχνικὴ γεννιέται ὁλοένα, πού τὰ μέσα της εἶνε κάθε στιγμὴ βαφτισμένα στὸ αἶσθημα καὶ δοκιμασμένα ἀπ' αὐτό.

Τὰ πρόσωπα τῶν νέων αὐτῶν συγγραφέων δὲν ἔχουν καταντήσει ὅπως ἐννοοῦν μερικοί, λογικῆς κατασκευῆς, μὰ ἔχουν τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἀνησυχίαν τοῦ «αἰωνίως γίνεσθαι», τὸ πλοῦτον καὶ τὴν ἀνησυχίαν τῶν νέων ψυχῶν πού τὶς ἔχει συλλάβει. Κι' ἂν οἱ συγγραφεῖς αὐτοὶ δὲν ἔχουν φτάσει πολλὰς φορὰς σ' ὀλοκλήρωσι τῆς προσπάθειάς των, ὅμως δείχνουν ποιὸς πρέπει νάβῃ ὁ δρόμος τῆς ἀναζήτησης τοῦ νέου συγγραφέα.

Ὁ Νέος ἠθοποιὸς δουλεῖει κι' αὐτὸς πλάθοντας παλιὰ καὶ καινούργια ὄλη. Ὑπακούει στὸ ρυθμὸ τῆς σύγχρονης καρδιάς του, καὶ χαίρεται τὸ μάταιον κι' ἐφήμερον ἔργον του, πού συγκινεῖ, πού θὰ συγκινήσῃ τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς του καὶ μόνο. Τέτοιο εἶνε τὸ χρέος του ἂν λαχταρᾷ νὰ ζῆσι πραγματικὰ σὰν ἄνθρωπος καὶ σὰν καλλιτέχνης πλατεῖα.

Στὴ τωρινὴ γεμάτῃ ἀγωνίᾳ ἐποχῇ πού ἡ ἀνθρωπότητα σύσωμη συνειδητὰ ἢ ἀσύνειδα πάσχει κι' ἀγωνίζεται στὴ προσπάθειά της γιὰ τὴν ἀνανέωσι τῆς μορφῆς τοῦ Κόσμου, οἱ καινούργιοι καλλιτέχνες τοῦ Θεάτρου, ἀγωνίζονται κι' αὐτοὶ στὴν περιοχὴ τους, γιὰ μιὰ καινούργια τεχνικὴ γεννημένη ἀπ' τὴν αἰώνια ζωντανὴ οὐσία τῆς Καλλιτεχνικῆς Ἀλήθειας. Τὴ Ζωή.

ΑΛΕΞΗΣ ΜΙΝΩΤΗΣ